

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента,
Приходькіної Наталії Олексіївни на дисертаційне дослідження Рябець Ірини
Володимирівни «Професійна підготовка майбутніх фахівців із зв'язків
з громадськістю в Україні (друга половина ХХ - початок ХХІ століття)»,
поданого на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі
спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. В умовах соціально-економічних змін в Україні перед вищою освітою стоїть завдання – підготовка мобільних, творчих, компетентних, успішних, конкурентоздатних спеціалістів. Сучасний етап розвитку суспільства висуває досить високі вимоги, як до особистісних, так і до професійних якостей майбутніх випускників ВНЗ, де провідну роль відіграє особистісна складова.

У своїх психолого-педагогічних розвідках сучасні дослідники підкреслюють, що процес передачі знань, формування умінь, навичок, компетентностей із соціальної комунікації, повинен бути провідним завданням професійної підготовки майбутніх фахівців.

Ефективний розвиток сучасної соціальної комунікації неможливий без підвищення якості підготовки фахівців із зв'язків з громадськістю у закладах вищої освіти в Україні. В оновлених українських економічних і суспільно-політичних умовах журналістика, реклама та PR розвиваються надзвичайно динамічно, про що свідчить відновлення й активізація попиту на таких фахівців, починаючи з 2010-х рр. (згідно з даними кадрового порталу Head Hunter). Забезпечити належну якість навчання фахівців із зв'язків з громадськістю можна на основі творчого використання педагогічного досвіду, накопиченого упродовж історії розвитку освіти України та зарубіжних країн.

Актуальність дослідження також підтверджується тим, що вона є складником декількох наукових тем: «Теоретичні та методичні засади

професійної підготовки майбутніх фахівців у системі вищої освіти України» (реєстраційний номер 0111U005848), «Психолого-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ» (реєстраційний номер 0116U004702).

Отже, тема дисертаційного дослідження Рябець Ірини Володимирівни «Професійна підготовка майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в Україні (друга половина XX – початок XXI століття)» є актуальною та відповідає потребам сьогодення.

Наукова новизна, достовірність наукових положень та отриманих результатів. Наукова новизна дисертаційного дослідження Рябець І. В. полягає в тому, що визначено поняття «фахівець із зв'язків з громадськістю», «майбутній фахівець із зв'язків з громадськістю»; обґрунтовані передумови, чинники та тенденції становлення та розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в Україні; виділені та охарактеризовані етапи становлення та розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в Україні (друга половина XX – початок XXI ст.). Варто відзначити, авторкою удосконалено зміст, форми та методи освітнього процесу професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в закладах вищої освіти України; подальшого розвитку дістали наукові положення щодо неперервної освіти майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю у ЗВО України.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, наведених у дисертації, забезпечено чіткістю встановлених та вирішених завдань, правильністю сформульованої теми, здійсненням теоретичного аналізу з використанням комплексу сучасних загальнонаукових методів.

Значущість результатів дослідження для науки й практики та можливі шляхи їх використання. Практичне значення результатів дослідження І. В. Рябець полягає у розробці змістово-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю у ЗВО України, що

знайшло своє відображення у серії методичних посібників «Психолого-педагогічний практикум» та розробці рекомендацій впровадження зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців із зв'язків з громадськістю у вітчизняний освітній процес з цієї підготовки.

Значення одержаних результатів для педагогічної науки визначається тим, що результати дослідження можуть бути використані у процесі професійної підготовки фахівців зв'язків з громадськістю, при написанні підручників, навчально-методичних посібників із теорії та методики професійної підготовки майбутніх фахівців, у процесі розроблення змісту (навчальних планів, освітньо-професійних програм) підготовки, при проведенні педагогічних та порівняльних досліджень.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях.

Нам імпонує, що основні положення дисертації Рябець Ірини Володимирівни достатньо повно висвітлені у 28 наукових публікаціях, 25 з яких є одноосібними. 7 наукових статей опубліковано у фахових виданнях України, 4 статті – у зарубіжних періодичних виданнях, 12 тез – у збірниках міжнародних науково-практичних конференцій, 2 тези – у збірниках всеукраїнських науково-практичних конференцій, 3 методичних посібники у співавторстві.

Оцінка змісту й оформлення дисертації та автореферату. Дисертація оформлена згідно з чинними вимогами. Дисертаційна робота має логічну структуру, зумовлену метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 335 сторінок, з яких 175 сторінок основного тексту. У дисертації використано 399 джерел, з них 174 іншомовних. Позитивної оцінки заслуговує оформлення результатів дослідження, варто відмітити логіку викладу та послідовність виконання наукового пошуку.

Анотація до дисертації за змістом і структурою відповідає встановленим вимогам.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання й методи дослідження. Розкрито методологічні основи дослідження та його теоретичні засади, джерельну базу дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо апробації результатів педагогічного дослідження.

У першому розділі *«Професійна підготовка майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю як педагогічна проблема»* проаналізовано стан досліджуваної проблеми в теорії та практиці професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю та розкрито сутність базових понять дисертаційного дослідження.

На основі аналізу наукових та науково-методичних джерел визначено, що проблема професійної підготовки майбутніх фахівців зі зв'язків з громадськістю є мультидисциплінарною і постає предметом досліджень вітчизняних філософів, педагогів, науковців і практиків в PR-сфері та сфері соціальних комунікацій та ін. Схарактеризовано окремі освітньо-кваліфікаційні рівні та ступені вищої освіти, проаналізовано поняття «професійна підготовка», «фахівець», «освітньо-кваліфікаційний рівень», зміст та підходи до визначення поняття «зв'язки з громадськістю», визначено зміст поняття «фахівець із зв'язків з громадськістю», «майбутній фахівець із зв'язків з громадськістю».

У другому розділі *«Становлення та розвиток професійної підготовки майбутніх фахівців зв'язків із громадськістю в Україні у другій половині ХХ – початку ХХІ століття»* авторкою розглянуто передумови, чинники становлення та розвитку професійної підготовки фахівців із зв'язків з громадськістю в Україні. Зокрема, обґрунтовано низку об'єктивних передумов (історичних, політичних, економічних, культурних, психологічних, педагогічних) та чинників (соціально-економічного, суспільно-політичного, соціально-педагогічного та культурологічного) становлення професійної підготовки майбутніх фахівців зв'язків з громадськістю в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.).

Також І. В. Рябець проаналізовано нормативно-правову базу щодо професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в Україні, охарактеризовано етапи та визначено тенденції становлення та розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.).

У третьому розділі *«Актуалізація зарубіжного досвіду з професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю у сучасні ЗВО України»* авторкою розглянуто актуальність використання міжнародного досвіду з професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю для ЗВО України, зазначено шляхи модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в Україні з використання цього досвіду в практичній площині. У розділі також здійснено аналіз ключових компетентностей, що мають бути сформовані у фахівців із зв'язків з громадськістю, підкреслено потребу у розвитку комунікативної та медіакомпетентності.

Дисертанткою сформульовано рекомендації з урахуванням міжнародного досвіду щодо подальшого удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю у вітчизняних ЗВО в контексті інтеграції вітчизняної вищої освіти у світовий освітній простір та визначено особливості професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю у ЗВО України на сучасному етапі.

Автореферат відображає зміст і структуру дисертації, дає чітке уявлення про особливості проведеного дослідження та його результати. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. У цілому, позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, звернемо увагу на окремі зауваження та дискусійні положення:

1. Для більш повного уявлення про зміст професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в Україні при

висвітленні українського досвіду варто було б представити порівняльний аналіз навчальних планів підготовки фахівців із зв'язків з громадськістю у різних закладах вищої освіти України.

2. На нашу думку, при визначенні тенденцій професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю, варто було б звернути увагу на тенденцію цифровізації суспільства, в руслі якої виникла потреба у фахівцях з цифрового PR (Digital PR). Українські кадрові агенції пропонують значну кількість вакансій для таких фахівців.
3. У дисертаційному дослідженні авторка проаналізувала зарубіжний досвід підготовки фахівців із зв'язків з громадськістю. Дисертантка звертає увагу на досвід США, Великобританії, Білорусі та Росії. На наш погляд, доцільно було б обґрунтувати вибір для аналізу саме цих країн, оскільки, наприклад, Канада, Франція та інші європейські країни теж мають багаторічний досвід підготовки таких фахівців.
4. У параграфі 3.1, присвяченому використанню міжнародного досвіду з професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в освітню діяльність українських ЗВО, авторка ґрунтовно аналізує педагогічні технології для використання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю. На нашу думку, у контексті цього параграфу варто було б проаналізувати практичний зарубіжний досвід використання зазначених педагогічних технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю.
5. У дисертаційному дослідженні авторка неодноразово зауважує про відсутність стандартів вищої освіти для професійної підготовки фахівців в галузі зв'язків із громадськістю. Проте такий стандарт було схвалено МОН України у 2019 р. (наказ № 864 від 20.06.2019 р., спеціальність 061 Журналістика, галузь знань 06 Журналістика). На

основі цього стандарту закладами вищої освіти вже розроблені освітньо-професійні програми для підготовки фахівців із зв'язків з громадськістю, зокрема, у Національному університеті «Києво-Могилянська академія», досвід якого авторка детально аналізує.

Однак висловлені зауваження мають дискусійний, рекомендаційний характер, не є принциповими та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації в цілому.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертаційне дослідження Рябець Ірини Володимирівни «Професійна підготовка майбутніх фахівців із зв'язків з громадськістю в Україні (друга половина ХХ - початок ХХІ століття)» є завершеною самостійною науковою роботою, що містить нові науково обґрунтовані результати і за актуальністю, змістом, обсягом, новизною, обґрунтованістю наукових положень відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.), а її авторка – Рябець Ірина Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент -

професор кафедри педагогіки, адміністрування
і соціальної роботи ННІМП ДЗВО «Університет
менеджменту освіти» НАПН України,
кандидат педагогічних наук, доцент

Н. О. Приходькіна

